

подію, тому дієслово недокононаго виду здебільшого функціонує тут з ітеративним чи узуальним часткововидовим значенням: *А воля у гостях упиласть Та до Миколи заблудила... Та й упиватись зареклась* [3, с. 40].

Натомість найбільш визначальним для відображення термінативних ситуацій є прогресивне значення імперфективів, із яким вони найчастіше і вживаються в поетичному дискурсі Т. Шевченка в нативно-корелятивних контекстах: *Тоді вже сходила зоря Над Віфлеємом. Правди слово, Святої правди і любові Зоря всесвітня зійшла* [3, с. 152].

Аспектуальна комплексна діагностика – ефективний інструмент, застосування якого необхідне в процесі диференціації дієслів щодо належності до відповідного аспектуального класу: термінативного, евентивного, активітивного, стативного чи релятивного, що неминуче пов'язано і з констатацією того чи того типу аспектуального партнерства: суто видового, функційно-видового, уявно видового, акціонального, аспектуально-акціонального. Методика «видового контрасту» – це своєрідна природна, незалежна експертиза видового партнерства, ґрунтована не на тій чи тій лінгвістичній теорії, а на інтуїції майстра слова.

Список використаних джерел:

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
2. Калько М. Аспектуальність: категоризація, класифікація і репрезентація в сучасній українській літературній мові. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А, 2013. 488 с.
3. Шевченко Т. Г. Кобзар. Київ: Наукова думка, 1997. 368 с.
4. Smith C. S. The Parameter of Aspect. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 1997. 349 p.
5. Vendler Z. Verbs and times. *Linguistics in philosophy*. Ithaca: Cornell University Press, 1967. P. 97–121.

СТИЛІСТИЧНА ФУНКЦІЯ АНТОНОМІЧНОЇ ГРАДАЦІЇ В ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ

Кальник О. Ф.

*здобувачка Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

E-mail: omaslak78@icloud.com

Науковий керівник: к. філол. н., доц. Ніколашина Т. І.

Упродовж останніх років стилістичні функції антономічної градації привертають дедалі більше уваги в контексті художнього дискурсу. Антономічна градація – це один з основних засобів вираження контрасту та підкреслення значення, важливий інструмент для авторів, які прагнуть створити глибокі емоційні й образні ефекти у своїх творах. Вона активно

використовується в поезії, де кожне слово набуває особливого значення, а контрасти формують цілісну картину світосприйняття. Антономічна градація – це потужний стилістичний прийом, який використовують у художньому дискурсі для підкреслення контрасту та емоційної напруги. У поезії, де кожне слово має вагу, антономічна градація дозволяє письменникові створювати багатопланові образи, акцентувати увагу на протилежностях і таким чином досягати глибшого розуміння теми [3].

Антономічна градація в художньому дискурсі виконує важливу стилістичну функцію, адже дозволяє створювати контрасти, акцентувати увагу на протилежностях і підкреслювати емоційний зміст твору. Вона служить не лише для вираження змісту, а й для створення художніх образів, глибшого розуміння теми, а також формування емоційного впливу на читача. Антономічна градація часто використовується для передачі складних емоційних станів. Вона дозволяє поетам зобразити внутрішні переживання героїв, створюючи контраст між позитивними та негативними емоціями.

Стилістична функція антономічної градації у художньому дискурсі ґрунтується на здатності створювати контрасти, які дозволяють поетам зосередити увагу читача на різних аспектах теми. Такі контрасти допомагають відобразити складність людських переживань, відзначити внутрішні конфлікти персонажів або ж зобразити соціальні проблеми. У поетичних текстах антономічні пари, такі як «*світло*» і «*темрява*», наприклад: «Щедрою є твоя присутність, твоя роздвоєність у *світлі* й *темряві*» [1, с. 20]; «життя» і «смерть», наприклад: «Що я говорив про вас за *життя*?... Що я обіцяв вам по вашій *смерті*?» [1, с. 31], використовують для поглиблення змісту та посилення емоційного впливу на читацьку аудиторію.

Сучасна література все більше звертається до антономічної градації як засобу емоційного вираження. Вона дозволяє створювати динамічні образи, які спонукають читача до глибшого розуміння теми. Наприклад, в українській поезії XXI століття можна знайти численні приклади, де автори, використовуючи антономічні конструкції, підкреслюють напругу між протилежними почуттями, такими як радість і смуток. Це робить твори більш виразними, дозволяючи читачам відчувати гаму емоцій, які переживають герої.

Аналіз поетичних текстів сучасних українських авторів засвідчує, що антономічна градація є вагомим елементом у вираженні контрасту та підкресленні емоційного забарвлення творів. Контрастні характеристики допомагають читачеві краще зрозуміти моральний вибір героїв: «*сонце*» – «*темрява*». Ця градація відображає боротьбу героїні з темрявою у своєму житті, де «*сонце*» символізує надію та позитив, наприклад: «*Сонце* над містом пишається власним походженням» [1, с. 32], а «*темрява*» – безвихідь і страждання, наприклад: «Вихоплена з темряви гілка світла...» [1, с. 76]. Це дозволяє не лише передати емоції, а й зосередити увагу на важливих моментах, що підсилює загальне враження від поетичного твору.

У збірці «Життя Марії» [2] сучасного письменника Сергія Жадана антономічна градація використовується для підкреслення контрастів, які виникають у житті персонажів, зокрема в контексті війни та любові. Цей

прийом створює виразну картину переживань героїв, дозволяючи читачеві глибше зрозуміти їхній внутрішній стан. Однією з основних тем у «Житті Марії» є контраст між любов'ю і війною. Наприклад, у віршах Жадана часто вживаються такі парні поняття: «кохання» – «смерть». У цьому контексті *кохання* виступає символом життя та надії, тоді як *смерть* – як наслідок війни, наприклад: «І прийде *смерть* до одного зі ста...» [2, с. 20]. Ця градація підкреслює відчайдушність ситуації, у якій опинилися герої.

Стилістична функція антонімічної градації в художньому дискурсі збірки «Життя Марії» Сергія Жадана є ключовим елементом, що формує ідеї контрасту між любов'ю та війною, спокоєм та хаосом [2]. Цей прийом збагачує текст, підвищує його емоційну напругу і надає глибини, роблячи його більш виразним і значущим.

Можемо зробити висновок про те, що антономічна градація в українській поезії виконує важливу стилістичну функцію, підкреслюючи емоційні контрасти, соціальні проблеми та внутрішні конфлікти персонажів. Її використання в художньому дискурсі збагачує текст, додає йому глибини та емоційності, що робить його більш виразним і впливовим.

Антономічна градація також має важливу соціальну функцію, оскільки вказує на проблеми та протиріччя сучасного життя. За допомогою контрастів між «багатством» і «бідністю» чи «свободою» і «пригніченням», «миром» чи «війною», «злом» чи «добрим», «світлом» чи «темрявою» автори художніх творів здатні висвітлити соціальні нерівності та політичні конфлікти, тим самим спонукаючи читача до роздумів про суспільство, в якому він живе. Антономічна градація не лише збагачує художній дискурс, а й виконує важливі комунікативні функції, що дозволяють авторам створювати багатошарові образи та виражати складні ідеї. Її роль у сучасній поезії важко переоцінити, адже вона відкриває нові горизонти для дослідження та аналізу текстів, надаючи їм глибини і значущості в умовах постмодерного світу.

Отже, стилістична функція антономічної градації в художньому дискурсі є багатогранною і важливою для створення складних образів, емоційного впливу та соціальної критики. Використання антонімів дозволяє авторам підкреслювати контрасти, акцентувати увагу на сутності теми та надавати своїм творам глибину і виразність. Цей прийом є важливим інструментом для передачі ідей, емоцій та соціальних проблем у поетичному контексті, роблячи текст живим і значущим. Застосування антономічних конструкцій робить поезію більш виразною та глибокою, дозволяючи читачеві глибше зрозуміти внутрішній світ авторів і їхнє бачення сучасності. Антономічна градація є не лише стилістичним прийомом, а й потужним інструментом для передачі складних ідей і емоцій в українському художньому дискурсі.

Список використаних джерел:

1. Жадан Сергій. Скрипниківка. Чернівці : Видавець Померанцев Святослава. 2023. 144 с.

2. Книга дня – Сергій Жадан «Життя Марії». URL: <https://kl.informator.ua/2022/05/09/knyga-dnya-sergij-zhadan-zhyttya-mariyi-5-virshiv-pro-lyubov-ta-vijnu/> (дата звернення: 25.10.2024)
3. Тараненко К. В. Прагматичний потенціал антонімії української мови: монографія. Дніпро : УМСФ. 2017. 152 с.

КОНЦЕПТ «УКРАЇНА» В ПОЕЗІЇ ПАВЛА ВИШЕБАБИ

Анастасія Киця

*магістрантка кафедри української і
слов'янської філології та журналістики,
Херсонський державний університет
E-mail: anastasiakica859@gmail.com*

Концепти є основними будівельними блоками мислення, що дозволяють людям структурувати наявні відомості, інтерпретувати нову інформацію та створювати нові знання, поєднуючи існуючі концептуальні одиниці. У формі концептів людина не лише зберігає інформацію, але й структурує та інтерпретує її для кращого розуміння світу. Кожен концепт пов'язаний із певною сферою діяльності або досвіду, відображаючи основні ознаки та значення предмета, явища або ідеї, з якими стикається людина.

Проаналізувавши різні підходи до визначення поняття «концепт», науковиця О. Цьмух зробила висновок, що концепт – це «оперативна одиниця свідомості, ментальне утворення, що має образний та емоційнооцінний потенціал, етнокультурну специфіку, і є базовою одиницею універсального предметного коду людини» [4, с. 329]. У нашому розумінні концепти – це абстракції, засновані на узагальненні досвіду. Вони не завжди мають конкретне фізичне втілення, але відображають сутність і значення предметів, явищ чи процесів.

Концепт «Україна» в художній творчості українських митців є складником мовної картини світу більшості з них, оскільки це зумовлюється етноментальним чинником. І. Хоменська відзначає: «Етноцентричне наповнення концепту УКРАЇНА нерозривно пов'язане з особливостями ментальності народу, оскільки в національно-культурних вербальних стереотипах найбільш повно відображено особливості сприймання світу певним етносом. Національно-специфічні відчуття, матеріалізуючись у тканині мови, породжують особливу для кожної мови субстанцію, тобто відображене в мовних формах етнічно зумовлене осмислення й оцінювання зовнішнього світу» [3, с. 236-237]. Поезія військовослужбовців Збройних Сил України заслуговує на окрему увагу в аналізі мовного концепту «Україна», оскільки їхнє ставлення до рідної країни вирізняється особливою патріотичною силою, що знаходить своє лінгвістичне вираження в поетичних рядках.

Концепт «Україна» є стрижневим у збірці віршів «Тільки не пиши мені про війну» Павла Вишебаби, вихідця з Донеччини, військовослужбовця ЗСУ, який